

Aan de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Betreft: **Consultatiereactie over het Besluit anoniem melden**

Voorschoten, 31 augustus 2024

Geachte lezer,

Liever in een keer goed dan anonieme melders in gevaar brengen

Met deze brief reageer ik op uw internetconsultatie voor de AMvB ‘Besluit anoniem melden’ (uitwerking ‘anonimiteitsbepaling’ in de Wet bescherming klokkenluiders (Wbk)). Dit in verband met actuele ontwikkelingen en in verband met zorgwekkende andere consultatiereacties. De conclusie is dat het mij verstandiger lijkt om de [wijziging of vervanging van de Wbk zelf af te wachten en de beoogde regeling daarin op te nemen](#).

Ik verwijs graag naar de [consultatiereactie van Transparency International Nederland](#) (TI-NL), die terecht aangeeft dat de normen enerzijds te open zijn, maar anderzijds niet overeenstemmen met de wensen van de indiener van het amendement, de heer Omtzigt.

Deze vereniging wijst er terecht op dat het met de gevreesde lastenverzwaring wel mee zal vallen. Ook wijst TI-NL terecht op onduidelijkheid ten aanzien van meldsoftware. Op de vrije markt kan men namelijk kiezen voor software waar de werkgever zelf anonieme meldingen mee kan ontvangen en verder afhandelen (communicatie, triage, onderzoek, etc.) maar er zijn ook bedrijven die deze laatste taken ook uit handen nemen.

Verder refereer ik graag aan de [consultatiereactie van het Huis voor klokkenluiders](#), met name naar het slot waarin staat dat vertrouwenspersonen gelet op het gebrek aan wettelijke regulering ongeschikt zijn om deze functie op zich te nemen. Tot slot verwijs ik graag naar de [consultatiereactie van de advocaten mrs. Bink en Lem en mij](#) waarin wij uitleggen dat door de plaatsing van het wetsartikel waarop het ontwerp-AMvB zich baseert in artikel 2 van de Wbk aan werkgevers bevoegdheden en plichten worden opgelegd die niet nodig zijn – anoniem melden had – om recht te doen aan de bedoeling van de wetgever - moeten worden geregeld in paragraaf 1 van de Wbk.

Inhoud (klikbaar)

Reacties van andere indieners

Doel van het amendement: goed opgeleide, integere tussenpersoon

1. Een ter zake relevante *formele* opleiding
2. Overheidstoezicht en een sanctiestelsel indien de functie wordt uitgeoefend door een niet-wettelijk gereguleerd beroep
  - Meldsoftware en externe integriteitsbedrijven
  - Advocatuur

Reacties van andere indieners

Diverse andere reacties zijn:

- **Juridisch sterk tekortschietend;**
- **Niet ingegeven door grondige kennis van praktijk en theorie;**
- **Commercieel ingestoken** – de grootte van bedrijfslogo’s lijkt maatgevend voor de lage kwaliteit – het advies is om deze als sluikreclame buiten beschouwing te laten;

- **Een recept voor slechte bescherming** van anonieme melders en degenen die hen moeten bijstaan.

En daarmee niet in het algemeen belang van de samenleving – en werkgevers! - om vermoedens van maatschappelijke misstanden zo adequaat en snel mogelijk op te pakken.

Doel van het amendement: goed opgeleide, integere tussenpersoon

Het was de bedoeling van de wetgever dat een advocaat of een met een advocaat vergelijkbare *externe functionaris* als tussenpersoon zou fungeren voor melders die anoniem willen blijven (hierna: tussenpersoon). Ook zou deze functie door *extern opererende meldsoftware* kunnen worden overgenomen (hierna: loket). Voor *beide functies* is – gelet op de borging van de vereisten in de EU-richtlijn en mensenrechtenverdragen - vereist:

1. een ter zake relevante formele opleiding

De ‘vertrouwens- en compliancemarkt’ is dusdanig ongereguleerd dat deze wordt overspoeld door opportunisten zonder enige kennis en ervaring, laat staan intrinsieke motivatie. Het laatste kan bij wet niet worden geregeld, maar het stellen van formele opleidingseisen werkt wel drempelverhogend. TI-NL meent dat dit met certificering kan worden opgelost, maar dat is helaas niet het geval. De ‘accreditatie- en certificeringsmarkt’ is namelijk net zo overspoeld door opportunisten als de compliance- en vertrouwensmarkt.

Dit opportunisme gaat zelfs zo ver dat een Compliance Academy mijn opleiding zonder kennisgeving aan of toestemming van heeft weten te accrediteren door het door de Landelijke Vereniging voor Vertrouwenspersonen ingehuurde accreditatiebedrijf. Dit is gebeurd op basis van mij onbekend ‘lesmateriaal’, ‘evaluatieformulieren’ en een deels verzonden bio en programma van mij als docent. Zelfs als de docent vertrekt, blijft de accreditatie zonder enige controle vier jaar geldig. De regelingen van deze vereniging zijn dusdanig slecht op orde en deels niet in werking (geen geschillencommissie) dat de docent hiertegen niet kan optreden. Veel van de door de LVV geaccrediteerde of gecertificeerde opleidingen worden verzorgd door ‘beunhazen’; althans de vereniging kan dit absoluut niet controleren of voorkomen.

Over de ondeskundigheid in de opleidingsmarkt is al eerder een internetconsultatiereactie ingezonden door een groep wel ter zake opgeleide en deskundige docenten. De kern is dat er niet wordt geborgd dat de docent deskundig genoeg is om anderen op te leiden, waardoor ‘vlek op vlek’ ontstaat bij de professionals die anderen geacht worden te helpen. Lesprogramma’s zijn vaak verouderd, gebaseerd op pseudowetenschap en/of bevatten zeer veel fouten. Dit is riskant voor melders en andere betrokkenen, omdat deze verkeerd worden geadviseerd.¹

Een voorbeeld uit de consultatie is een econoom die les geeft in een door de LVV geaccrediteerde opleiding Wet bescherming klokkenluiders. Desgevraagd schrijft hij dat hij zijn kennis louter heeft opgedaan door het volgen van enkele (buitenlandse) webinars. De ‘best practices’ – ontvangen en onderzoeken van de melding door de manager, de melder ‘in het zonnetje zetten’ – van deze docent zijn niet alleen onwettig, maar zelfs uitermate riskant voor iedereen.

2. Overheidstoezicht en een sanctiestelsel indien de functie wordt uitgeoefend door een niet-wettelijk gereguleerd beroep

Meldsoftware en externe integriteitsbedrijven

Volgens de EU-richtlijn en de wet moet de meldsoftware terecht aan bepaalde veiligheidseisen voldoen. Dit is al problematisch op zich omdat werkgevers die aanbieders hiervan inhuren dit niet kunnen controleren. Om die reden zouden aanbieders minstens een ISO 27001-certificaat moeten hebben en aantoonbare opleiding met betrekking tot de AVG. In elk geval zou dit voor publieke en semipublieke werkgever verplicht in de aanbestedingsrichtlijnen moeten staan.

¹ De exameneisen van de LVV bevatten juridische en sociaalwetenschappelijke ‘onzin’. In de cursussen wordt vertrouwenspersonen aangeleerd om werknemers te ontmoedigen om een formele melding te doen.

Indien de aanbieders van software ook communicatie met melders, coördinatie en opvolging uit handen nemen ('integriteitsbedrijven') moeten deze:

- Een formele opleiding van minstens drie maanden op Masterniveau hebben genoten op het gebied van klokkenluiderswetgeving en daaraan gerelateerde wetgeving (EVRM, Arbo, Awb, strafrecht);
- Jaarlijks hierin bijgeschoold worden door formeel opgeleide en deskundige docenten;
- Als door Dienst Justis vergund onderzoeksbureau zijn geregistreerd dan wel louter opdrachten voor persoonsgericht onderzoek laten doen hierdoor.²
- *Conflict of interest* voorkomen door zich niet als 'partner' in te kopen bij branche- en beroepsverenigingen als de Landelijke Vereniging Vertrouwenspersonen of Vereniging voor Compliance Officers³;
- Informatie hierover openbaar maken.

Indien de aanbieder niet aan vorenstaande voldoet, moet een wettelijke instantie – bijvoorbeeld het Huis voor klokkenluiders – middels een last onder dwangsom, een last onder bestuursdwang en een bestuurlijke boete handhavend hiertegen kunnen optreden. Aangezien de handhavingsbevoegdheid volgens deskundigen ook in de wet zelf aangepast moet worden, dient dit te worden 'meegenomen'.

Advocatuur

In de eerdere consultatie is al aangegeven dat volgens mij – gelet op de kwaliteitseisen, maar ook de verschoningsrechten – alleen de advocatuur thans als tussenpersoon kan fungeren. Aangezien dit een gereguleerd beroep is en er vrije advocaatkeuze bestaat, hoeft de werkgever deze helemaal niet aan te wijzen, maar hooguit de factuur op urenbasis te voldoen. Van lastenverzwaring is dan ook geen sprake.

Het bedrijf 'De Integriteitscoördinator' – een aanbieder van meldsoftware en trainingen – stelt in zijn consultatiereactie dat – ondanks de leidinggevende functie – de Chief Ethics & Compliance Officer – bij uitstek geschikt zou zijn voor de functie van tussenpersoon. Dat is een misvatting. Een wettelijk niet te garanderen en in rechte niet of in elk geval onvoldoende houdbaar 'statuut' zou volgens de auteur voldoende zijn voor de vereiste onafhankelijkheid, deskundigheid en geheimhouding, maar dat is uiteraard niet terecht. Bovendien kan een dergelijk statuut, indien het voor het doel van de AMvB wordt gebruikt, te weten ontvangen van anonieme meldingen, in strijd komen met andere wetgeving, zoals het EVRM, de AVG, Wwft en het BW.⁴ Bovendien verwijst de auteur naar de opleidingen van Stichting DSI. Los van het feit dat deze stichting zich richt op een zeer beperkte branche, is de accreditatie en certificering duidelijk niet in orde: net als die van de LVV worden er allerlei randzaken vereist, maar wordt er geen enkele eis gesteld aan de *ter zake deskundigheid* van de docent.

De hiervoor genoemde voorbeelden laten zien dat de kennis, inzicht, kunde en integriteit van de branche helaas bedroevend is. Gelet op het grote belang van echt veilig melden pleit ik voor optimale bescherming, en die kan wat betreft anoniem melden alleen worden geborgd door advocaten.

Hoogachtend,

mr. dr. C. Raat MA, onderzoeker en rechtsbijstandverlener

---

² Een groot deel van de onderzoeksbranche is niet vergund, maar voert onder de noemer 'signalenonderzoek' of 'klimaat- en cultuuronderzoek' toch persoonsgericht onderzoek uit.

³ Dat deze verenigingen zich hiervoor lenen, is tekenend voor het gebrek aan beroepseer van de branche.

⁴ Principe 2.6 en de daaronder uitgewerkte regels in de huidige Corporate Governance Code zijn niet Richtlijn- en wetsconform. Dit is des te meer reden om zeer terughoudend te zijn met de juridische producten van de compliance-sector.